

LITERATUUR EN NIEUWE MEDIA: EEN *stimulerende* AANPAK

Carl Boel

Het is algemeen bekend dat leerlingen in het secundair onderwijs minder boeken lezen dan vroeger. In vergelijking met enkele decennia geleden, hebben jongeren nu ook veel meer mogelijkheden om zich te ontspannen. De grootste concurrentie voor literatuur zijn misschien wel de sociale media. Die vormen een enorm populair tijdverdrijf voor jongeren. Waarom gebruiken we die sociale en nieuwe media dan niet in het literatuuronderwijs?

Met behulp van allerlei *webtools* probeer ik leerlingen warm te maken voor literatuur, hun creativiteit te stimuleren, en hen aan te zetten tot samenwerken. De tools bieden de mogelijkheid om opdrachten op een alternatieve manier te presenteren. Ze zijn gratis, webbased, cloudbased en beschikbaar op verschillende dragers. Bovendien is het mogelijk om projecten te delen, en de leerlingen online te laten samenwerken.

De verschillende tools zijn breed inzetbaar in de lessen literatuur: de aanpak werkt niet alleen voor boeken, maar bijvoorbeeld ook voor films, toneelstukken of gedichten. In een **leesbelevingsverslag** beschrijven de leerlingen wat een bepaald boek met hen 'doet'. In zo'n verslag ligt de nadruk dus op de leeservaring. **Blogger**, de *blogtool* binnen de Google-apps, is hiervoor zeer geschikt. Tijdens het lezen bloggen de leerlingen

op vastgelegde momenten over hun leeservaring: ze citeren in hun blog uit het boek, en schrijven hun commentaar bij de citaten. De leerlingen motiveren hun leesbeleving op die manier dus met citaten, wat hen dwingt om dieper na te denken over het boek. Via reacties op de blogberichten kan de leerkracht tussenkomen en leerlingen bijsturen.

Om leerlingen ervan bewust te maken dat literatuur in interactie staat met de media en met andere vormen van cultuur, vraag ik aan de leerlingen om de literaire actualiteit te volgen. Een eenvoudige manier voor de leerlingen – én de leerkracht – om een zogenaamde **literatuuractua** bij te houden en te organiseren is de tool **Scoop.it**. Met die tool verzamel je nieuwsscoops op basis van interesses en/of zoektermen. Scoop.it doet suggesties, en die kan je eenvoudig verzamelen op een virtueel prikbord. Belangrijk daarbij is dat de leerlingen hun keuze verantwoorden: waarom hebben ze net dat nieuwsartikel gekozen? Hoe ervoeren ze het artikel? Vonden ze het verrassend? Viel het hun tegen? Voor hun opdracht moeten de leerlingen ook een aantal artikels van medeleerlingen 'rescoopen' en becommentariëren. Op die manier ontstaat er interactie over literatuur. De leerkracht kan de borden eenvoudig volgen en zo de evolutie van en de interactie tussen de leerlingen bijhouden.

Over de auteur

CARL BOEL

is leerkracht Nederlands-Engels in 5, 6 en 7 TSO en BSO, assistent aan de vakgroep Onderwijskunde UGent, nascholer en auteur van schoolboeken.

Meer informatie is terug te vinden op www.carlboel.be.

Om een boek **creatief te verwerken**, zijn verschillende tools mogelijk. Een aantal dankbare tools zijn Pinterest, Storybird, Fakebook en Instagram. Met **Pinterest** kunnen leerlingen *pins* verzamelen op een virtueel prikbord. Die *pins* geven dan een duidelijk beeld van het verhaal. Bij elke *pin* verantwoorden de leerlingen hun keuze, en maken ze een link met het verhaal dat ze hebben gelezen. Multimediale links (afbeelding, audio, video) in Pinterest bieden de leerlingen extra mogelijkheden om hun leeservaring beter te beschrijven. Via **Fakebook** kunnen de leerlingen op een privacyvriendelijke manier een Facebookprofiel van een personage opstellen. De leerlingen vertellen de verhaallijn uit het boek vanuit het standpunt van dat personage, aan de hand van berichten op de tijdlijn van dat personage.

Ze hebben daarbij aandacht voor reacties van andere personages uit het verhaal. **Instagram**, tegenwoordig populairder dan Facebook, kunnen leerlingen op dezelfde wijze inzetten: ze kunnen een Instagrammuur van een personage maken. De leerlingen kruipen in de huid van een personage en vertellen het verhaal aan de hand van Instagramfoto's. Het komt er daarbij wel op aan om echt te vertrekken vanuit het perspectief van het gekozen personage: hoe zou dat personage de gebeurtenissen beleven? Een sterk profiel bevat dus foto's die een persoonlijke beleving van het personage verbeelden.

Andere, zeer bruikbare tools zijn **Storybird** (een prentenboek), **Picozine** (een tijdschrift), **Popplet** (mindmap), ToonDoo (stripverhaal), **YouTube** (video-

verslag over leeservaring), **Google Sites** (wiki over boek), **Voki** (avatar van een personage), **zelfkrantmaken.be** (een krantenbericht over het verhaal) en **Canva** (een affiche van een boek).

Jarenlang heb ik gezocht naar literatuuropdrachten die leerlingen dwingen het verhaal effectief te lezen en die hen aanzetten om grondig over de verschillende verhaalelementen na te denken. Daarbij ben ik geëvolueerd van papieren, traditionele boekbesprekingen naar digitale, creatieve literatuuropdrachten. Die nieuwe aanpak pas ik nu vier jaar toe en ik ondervind dat de leerlingen gemotiveerder zijn om de boeken te lezen en de opdrachten te maken. Daardoor zijn hun opdrachten ook merkkelijk beter: ze doen er meer moeite voor en ze denken beter na over het verhaal. De integratie van ICT maakt de opdrachten

speelser en dat motiveert de leerlingen. Bij de besproken tools moeten ze geen lange teksten schrijven, maar veeleer een korte verantwoording geven bij een afbeelding, video- of audiofragment. Bovendien nemen de tools het intensieve werk uit de handen van de leerlingen: het *format* wordt hun aangereikt, en de leerlingen moeten enkel inhoud toevoegen. Op een eenvoudige manier komen ze snel tot een mooi resultaat. Ook voor de leerkracht zijn de voordelen legio: de leerkracht kan de leerlingen van dichtbij tijdens het leesproces opvolgen, samenwerking en creativiteit worden gestimuleerd en de papierberg wordt verkleind.

Dit artikel is een verkorte versie van de presentaties op HSN 2014 en HSN 2015.

